

Suvestinė redakcija nuo 2022-07-02

Sprendimas paskelbtas: TAR 2019-03-29, i. k. 2019-05067

**JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
TARYBA**

**SPRENDIMAS
DĖL SAVIŽUDYBIŲ PREVENCIJOS PRIEMONIŲ JONIŠKIO RAJONE**

2019 m. kovo 28 d. Nr. T-55
Joniškis

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 18 punktu ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. liepos 26 d. įsakymu Nr. V-859 „Dėl Pagalbos savižudybės grėsmę patiriantiems, savižudybės krizę išgyvenantiems ir savižudybės krizę išgyvenusiems asmenims teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Joniškio rajono savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a :

1. Patvirtinti pridedamus:

- 1.1. Joniškio rajono savižudybių prevencijos 2019–2022 metų programą;
- 1.2. Savižudybės grėsmę patiriantiems, savižudybės krizę išgyvenantiems ir išgyvenusiems asmenims pagalbą teikiančių įstaigų sąrašą;
- 1.3. Asmenų, ketinusių (mėginusių) žudyti, nusižudžiusių, registro formą;
- 1.4. pagalbos nepilnamečiui asmeniui teikimo algoritmą;

Papildyta papunkčiu:

Nr. [T-138](#), 2022-06-30, paskelbta TAR 2022-07-01, i. k. 2022-14413

1.5. pagalbos suaugusiam asmeniui teikimo algoritmą.

Papildyta papunkčiu:

Nr. [T-138](#), 2022-06-30, paskelbta TAR 2022-07-01, i. k. 2022-14413

2. Neteko galios nuo 2022-07-02

Punkto naikinimas:

Nr. [T-138](#), 2022-06-30, paskelbta TAR 2022-07-01, i. k. 2022-14413

3. Įpareigoti:

3.1. Joniškio rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir sveikatos skyriaus vyriausiąjį specialistą (savivaldybės gydytoją):

- 3.1.1. pildyti Asmenų, ketinusių (mėginusių) žudyti, nusižudžiusių registracijos formą;
- 3.1.2. vykdyti 1.4 ir 1.5 papunkčiuose nurodytų algoritmų stebėseną;

3.2. pagalbą teikiančius specialistus informacija dalintis tik tarpusavyje, saugoti duomenų paslaptį, o pasibaigus darbo santykiams ar perėjus dirbti į kitas pareigas, pranešti vadovui apie bet kokiais aplinkybes, kurios gali kelti grėsmę duomenų saugumui.

Punkto pakeitimai:

Nr. [T-138](#), 2022-06-30, paskelbta TAR 2022-07-01, i. k. 2022-14413

4. Neteko galios nuo 2022-07-02

Punkto naikinimas:

Nr. [T-138](#), 2022-06-30, paskelbta TAR 2022-07-01, i. k. 2022-14413

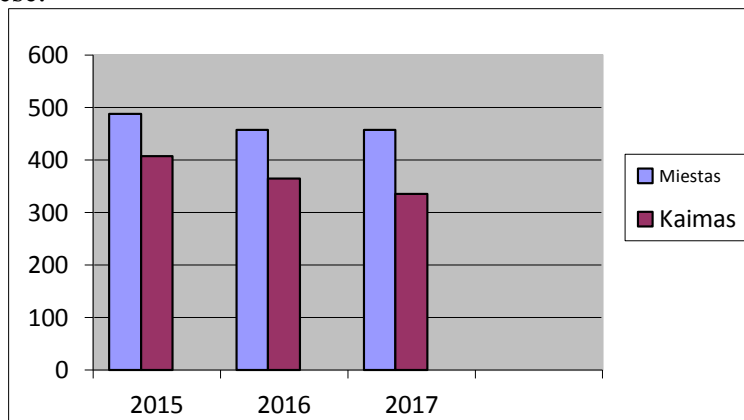
Savivaldybės meras

Gediminas Čepulis

JONIŠKIO RAJONO SAVIŽUDYBIŲ PREVENCIJOS 2019–2022 METŲ PROGRAMA

I SKYRIUS ESAMOS BŪKLĖS APŽVALGA LIETUVOJE IR JONIŠKIO RAJONE

Savižudybių skaičius vienas iš svarbiausių rodiklių, rodančių visuomenės psichikos sveikatos būklę. Lyginant su kitomis Europos Sąjungos šalimis Lietuvoje daugiau nei dešimtmetį išlieka didžiausias savižudybių skaičius. Kasmet šalyje nusižudo daugiau kaip 900 gyventojų. Tai yra apytiksliai 4 kartus daugiau, nei per tą patį laiką žūsta eismo įvykiuose. Pasaulio sveikatos organizacijos vertinimu, vienai įvykusiai savižudybei tenka 10–20 bandymų žudyti atvejų. Europos Sąjungos statistikos tarnybos duomenimis, 2017 metais Lietuvoje užregistruoti 748 savižudybės atvejai (413 – miesto gyventojai, 335 – kaimo gyventojai). Remiantis Lietuvos higienos instituto duomenimis (nuo 2015 m. iki 2017 m.), matyti, kad didžioji dalis savižudybių įvyko miesto vietovėse.

Tyčiniai susižalojimai (savižudybės) Lietuvos miesto ir kaimo vietovėse 2015–2017 metais

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO) pažymi, kad aukšti savižudybių rodikliai Lietuvoje susiję su daugeliu veiksnių, įskaitant greitus socialinius ir ekonominius pokyčius, didinančius psichologinį, socialinį nesaugumą.

Analizuojant Lietuvos gyventojų amžiaus grupes, kuriose yra didžiausias mirtingumas dėl savižudybių, nustatyta, kad nuo 2015 m. iki 2017 m. savižudybių skaičius buvo didesnis tarp darbingo ir vyresnio amžiaus Lietuvos gyventojų.

Pasaulio sveikatos 66-oji asamblėja, kurią sudaro 194 valstybių narių sveikatos ministrai, 2013 m. priėmė Psichikos sveikatos veiksmų planą 2013–2020 m. Savižudybių prevencija yra neatskiriama šio plano dalis. Valstybės narės įsipareigojo siekti bendro tikslo – iki 2020 m. sumažinti savižudybių skaičių šalyse 10 proc. Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. strategija siekiama 2020 m. standartizuotą mirtingumo dėl savižudybių rodiklį sumažinti iki 19,5 atvejo 100 tūkst. gyventojų, o 2025 m. – iki 12.

Joniškio rajono psichikos sveikatos centro duomenimis, 2016 m. Joniškio rajono savivaldybėje nustatyti 72 savižudiško elgesio atvejai. Jauniausia paauglė, kuriai buvo kviesta greitoji medicinos pagalba (toliau – GMP) dėl savižudiškų minčių, buvo 15 metų amžiaus, jauniausias nusižudęs vaikinai buvo 24 metų amžiaus. Vyriausia bandžiusi nusižudyti moteris buvo 90 metų amžiaus, o vyriausias nusižudęs vyras buvo 74 metų amžiaus.

Joniškio rajono psichikos sveikatos centras atliko tyrimą ir pateikė išvadas (2016 m.), kad Joniškio rajone moterų ir vyrų suicidinis elgesys yra paplitęs vienodai. Tiek moterims tiek vyrams suicidinio elgesio pikai pasireiškia vidutiniame ir vyresniame amžiuje, kuris su amžiumi darosi

letalinės. Joniškio rajone nusižudę vyrai negavo reikiamo gydymo, kadangi likus mėnesiui iki savižudybės, nesikreipė pagalbos į šeimos gydytoją. 2016 metais į Joniškio psichikos sveikatos centrą dėl depresijos ir suicidinių minčių kreipėsi pagalbos ir jame gydėsi daugiau moterų nei vyrų. Nė vieno nusižudžiusio vyro kreipimasis nebuvo fiksuotas GMP tarp mėginusių, ketinusių nusižudyti, nė vienas iš jų nesigydė Joniškio psichikos sveikatos centre.

Savižudybių skaičius 2017 m. Joniškio rajone buvo 50 atvejų 100 tūkst. gyventojų. Absoliutus savižudybių skaičius Joniškio rajone buvo 11. Iš 11 nusižudžiusių asmenų buvo 4 miesto, 7 kaimo gyventojai, iš jų 9 vyrai ir 2 moterys. Vyrų savižudybių skaičius 4 kartus ir daugiau didesnis nei moterų. Savižudybę įvykdę asmenys priklausė įvairioms amžių grupėms nuo 25 metų iki 74 metų. Analizuojant kelerių metų laikotarpį matyti, kad šis rodiklis nėra pastovus. Lietuvos higienos instituto pateiktais duomenis, Joniškio rajonas patenka tarp savivaldybių, kuriose savižudybių skaičius yra didžiausias.

Tyčiniai susižalojimai (savižudybės)	Mirusiųjų skaičius		
	2015	2016	2017
Visoje Lietuvoje	896	823	748
Joniškio rajone	8	15	11

Tyčiniai susižalojimai (savižudybės) Lietuvoje ir Joniškio rajone 2015–2017 metais

II SKYRIUS PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Programos **tikslas** – sumažinti savižudybių skaičių Joniškio rajone, sukuriant efektyvą tarpsektorinio bendradarbiavimo sistemą, užtikrinančią kokybiškų psichikos sveikatos paslaugų teikimą ketinantiems žudyti, mėginusiems nusižudyti asmenims bei jų ir nusižudžiusių artimiesiems.

Uždaviniai:

1. Sukurti ir įdiegti efektyvią ir nuolatinę tarpsektorinę savižudybių prevencijos sistemą Joniškio rajone, ją nuolat vertinti ir tobulinti.
2. Teikti kokybiškas psichikos sveikatos paslaugas asmenims, esantiems psichologinėje krizėje, turintiems savižudiškų minčių ar ketinantiems žudyti, mėginusiems nusižudyti bei nusižudžiusių artimiesiems.
3. Vykdyti mokymo programą specialistams, susiduriantiems su savižudybės rizikos asmenimis, kurių metu įgytos žinios leistų atpažinti savižudybės rizikos ženklus, įvertinti riziką bei efektyviai į ją reaguoti.

III SKYRIUS PROGRAMOS VYKDYTOJAI IR PRIEMONIŲ PLANAS

2018 metais vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 8 dalimi 2 punktu Joniškio rajono savivaldybės administracijos direktorius Aivaras Rudnickas sudarė Joniškio rajono savižudybių prevencijos įgyvendinimo darbo grupę, kuriai buvo pavesta sudaryti reagavimo į savižudybių riziką Joniškio rajone programą ir vykdyti šios programos įgyvendinimo kontrolę. Pagal kompetenciją sukaupia informacija apie Joniškio rajone įvykusias savižudybes bei ketinimus, mėginimus žudyti ir šios informacijos pagrindu parengta ataskaitą. Joniškio rajono savižudybių prevencijos įgyvendinimo darbo grupė kiekvieną ketvirtį susirinkimuose aptars, vertins savižudybių prevencijos sistemos bei teikiamų paslaugų efektyvumą, reikalui esant tobulins programą.

Pagal Joniškio rajono savižudybių prevencijos 2019–2022 metų programą ir savo kompetenciją:

1. Psichikos sveikatos centro darbuotojai teiks kokybiškas psichikos sveikatos paslaugas asmenims, esantiems psichologinėje krizėje, turintiems savižudiškų minčių ar ketinantiems žudyti, mėginusiems nusižudyti bei nusižudžiusių artimiesiems;

2. viešosios įstaigos Joniškio rajono savivaldybės greitosios medicinos pagalbos stoties medikai teiks pirmąją ir neatidėliotiną pagalbą asmenims, esantiems psichologinėje krizėje, turintiems savižudiškų minčių ar ketinantiems žudyti, mėginusiems nusižudyti bei nusižudžiusių artimiesiems. Viešosios įstaigos Joniškio rajono savivaldybės greitosios medicinos pagalbos stoties administracija po kiekvieno savižudybės grėsmės ar krizės įvykio tą pačią ar kitą darbo dieną, pateiks Joniškio rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir sveikatos skyriaus vyriausiajam specialistui (savivaldybės gydytojui) informaciją apie asmenį, ketinusį (mėginusį) žudyti, ir įvykdytą savižudybę;

3. asmens sveikatos priežiūros įstaigose dirbantys šeimos gydytojai, vaikų gydytojai, bendrosios praktikos slaugytojai, bendruomenės slaugytojai, seniūnijų socialinio darbo specialistai, socialinių paslaugų įstaigų darbuotojai, policijos pareigūnai asmens buvimo vietoje nustatys savižudybės grėsmę asmeniui ir teiks emocinę pagalbą. Seniūnijos socialinio darbo specialistai, socialinių paslaugų įstaigų darbuotojai teiks tęstinę ir proaktyvią pagalbą asmenims, esantiems psichologinėje krizėje, turintiems savižudiškų minčių ar ketinantiems žudyti, mėginusiems nusižudyti bei nusižudžiusių artimiesiems;

4. Šiaulių apskrities vaiko teisių apsaugos specialistai įvertins vaiko emocinę būseną bei tėvų gebėjimą užtikrinti vaiko poreikius;

5. visuomenės sveikatos biuro specialistai vykdys mokymo programas specialistams, susiduriantiems su savižudybės rizikos asmenimis. Pagal savo kompetenciją vykdys mokymo programas savižudybių rizikos grupei priklausantiems asmenis.

Siekiant sukurti bei įdiegti efektyvią ir nuolatinę savižudybių prevencijos sistemą Joniškio rajone, būtina ją nuolat vertinti ir tobulinti, todėl visi 3 punkte išvardyti vykdytojai turi palaikyti glaudų tarpsektorinį bendradarbiavimą.

Visi pagalbą teikiantys specialistai vadovaujasi Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. liepos 26 d. įsakymu Nr. 859 „Dėl Pagalbos savižudybės grėsmę patiriantiems, savižudybės krizę išgyvenantiems ir savižudybės krizę išgyvenusiems asmenims teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ bei kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais asmens duomenų teisinę apsaugą, ir asmens duomenis gali atskleisti ar perduoti tik subjektams, kurie įstatymų nustatyta tvarka turi teisę juos gauti. Pagalbą teikiantys specialistai informacija dalijasi tik tarpusavyje, saugo duomenų paslaptį, o, pasibaigus darbo santykiams ar perėjus dirbti į kitas pareigas, praneša vadovui apie bet kokiais aplinkybes, kurios gali kelti grėsmę duomenų saugumui.

JONIŠKIO RAJONO SAVIŽUDYBIŲ PREVENCIJOS 2019–2022 METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PLANAS

Uždavinys	Priemonės pavadinimas	Vykdytojai	Įgyvendinimo terminas			
			2019	2020	2021	2022
1. Sukurti ir įdiegti efektyvią ir nuolatinę tarpsektorinę savižudybių prevencijos sistemą Joniškio rajone	1.1. Savižudybių prevencijos įgyvendinimo darbo grupės sudarymas savivaldybėje	Joniškio rajono savivaldybės administracijos direktorius				
	1.2. Savižudybių prevencijos programos sudarymas ir įdiegimas	Savižudybių prevencijos įgyvendinimo darbo grupė				
	1.3. SSDS ir savižudybių prevencijos įgyvendinimo darbo grupės susirinkimai	SSDS ir savižudybių prevencijos įgyvendinimo darbo grupė	1 kartą per ketvirtį	1 kartą per ketvirtį	1 kartą per ketvirtį	1 kartą per ketvirtį
	1.4. Savižudybių prevencijos sistemos bei teikiamų paslaugų efektyvumo kontrolė	Savižudybių prevencijos įgyvendinimo darbo grupė	1 kartą per ketvirtį	1 kartą per ketvirtį	1 kartą per ketvirtį	1 kartą per ketvirtį

2. Teikti kokybiškas psichikos sveikatos paslaugas asmenims, esantiems psichologinėje krizėje, turintiems savižudiškų minčių ar ketinantiems žudyti, mėginusiems nusižudyti bei nusižudžiusiųjų artimiesiems	2.1. Pagalbos teikimo algoritmas suaugusiam asmeniui	Savižudybių prevencijos programoje numatyti vykdytojai				
	2.2 Pagalbos teikimo algoritmas vaikui ir jaunuoliui	Savižudybių prevencijos programoje numatyti vykdytojai				
3. Vykdyti mokymo programą specialistams, susiduriantiems su savižudybės rizikos asmenimis	3.1. Savižudybės rizikos nustatymo, pirminio reagavimo ir nukreipimo pagalbai mokymai skirtinguose sektoriuose (švietimo, socialinių paslaugų, sveikatos, policijos, nevyriausybinių organizacijų) dirbantiems specialistams	Joniškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	Visus metus	Visus metus	Visus metus	Visus metus
	3.2. Specialistų, teikiančių pagalbą, supervizijos	Joniškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	Visus metus	Visus metus	Visus metus	Visus metus

IV SKYRIUS NUMATOMI REZULTATAI

Numatoma, kad įgyvendinus Joniškio rajono savižudybių prevencijos 2019–2022 metų programą:

1. bus sukurta nuosekli, aiški, tęstinė sistema, skirta savižudybių ir savižudiško elgesio prevencijai;
2. bus sukurta nuosekli, aiški, tęstinė sistema, skirta nusižudžiusių asmenų šeimos nariams;
3. kasmet bus keliama pagalbos teikėjų kvalifikacija.

V SKYRIUS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS, ATSKAITOMYBĖ IR FINANSAVIMAS

Programa įgyvendinama 2019–2022 metais. Programos įgyvendinimą koordinuoja Joniškio rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir sveikatos skyrius. Programa finansuojama iš valstybės biudžeto ir Joniškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšų. Programos vertinimo kriterijus – asmenų, gavusių paslaugą, skaičius.

PATVIRTINTA

Joniškio rajono savivaldybės tarybos

2019 m. kovo 28 d. sprendimu Nr. T-55

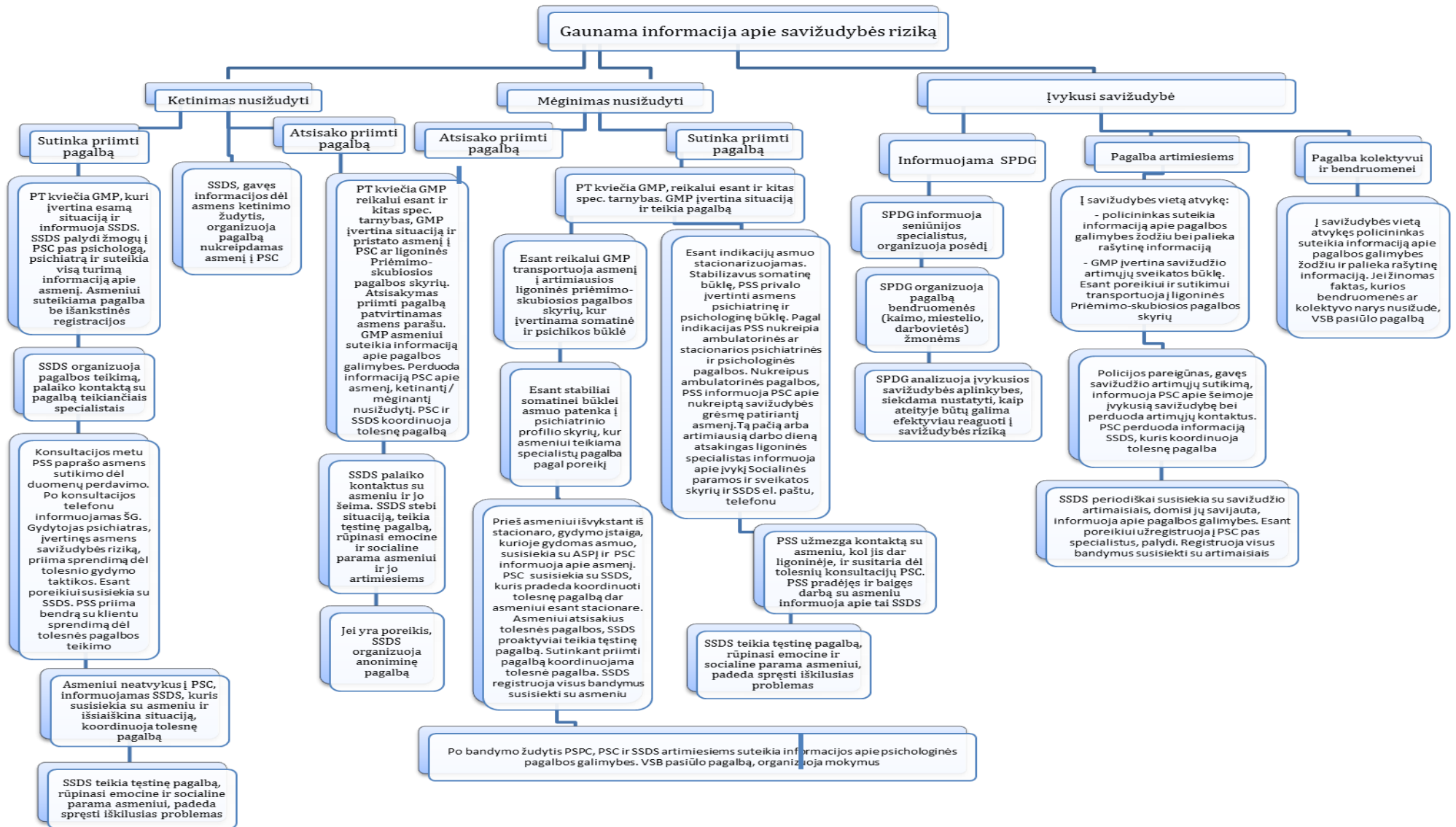
**SAVIŽUDYBĖS KRIZĘ IŠGYVENANTIEMS IR IŠGYVENUSIEMS ASMENIMS
PAGALBĄ TEIKIANČIŲ ĮSTAIGŲ SĄRAŠAS**

1. Viešoji įstaiga Joniškio psichikos sveikatos centras.
 2. Joniškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras.
 3. Viešoji įstaiga Joniškio rajono savivaldybės greitosios medicinos pagalbos stotis.
 4. Viešoji įstaiga Joniškio pirminės sveikatos priežiūros centras.
 5. Viešoji įstaiga Joniškio ligoninė.
-

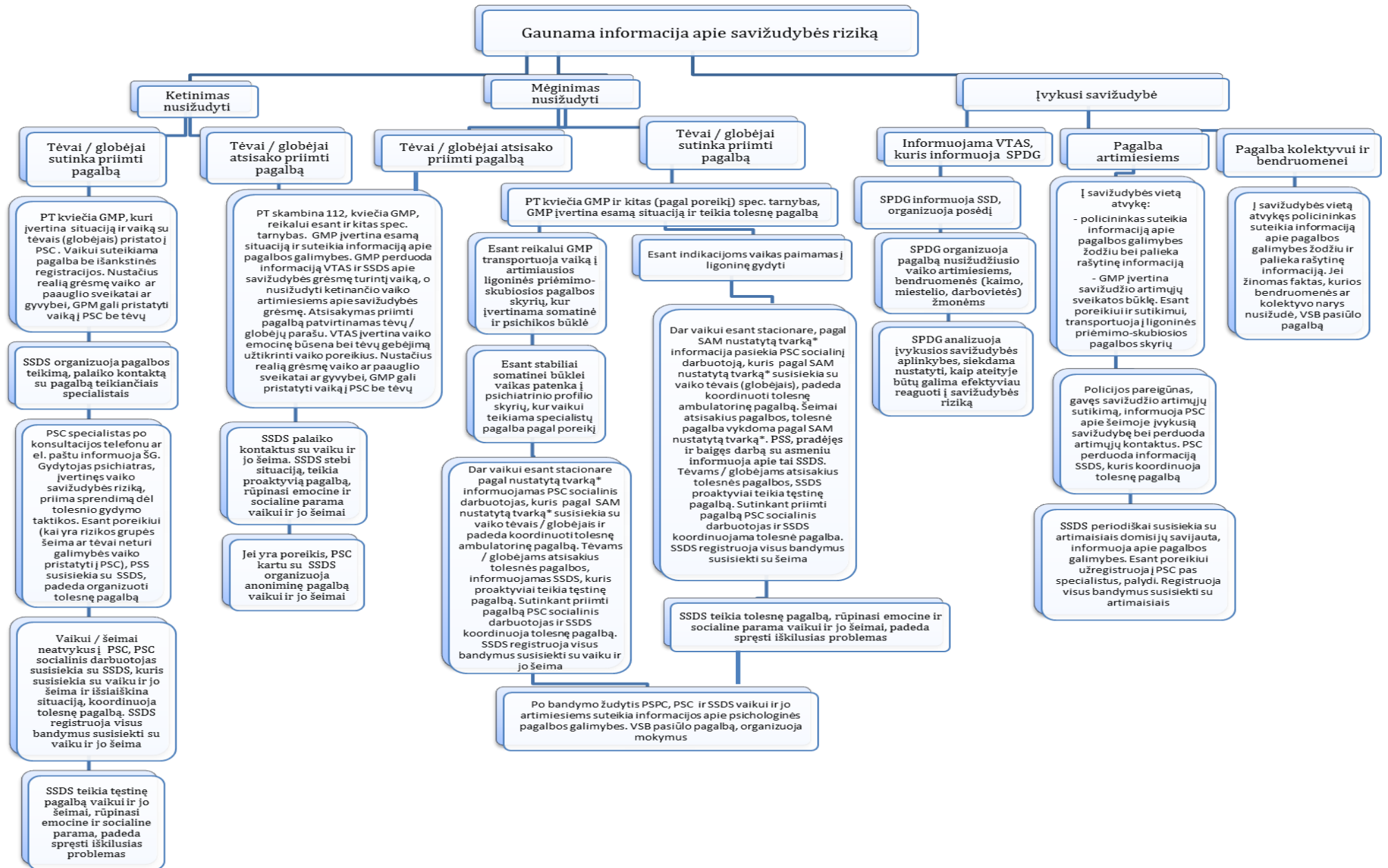
Joniškio rajono savivaldybės tarybos
2019 m. kovo 28 d. sprendimo Nr. T-55
priedas

**PAGALBOS SAVIŽUDYBĖS GRĖSMĘ PATIRIANTIEMS, SAVIŽUDYBĖS KRIŽĘ IŠGYVENANTIEMS IR SAVIŽUDYBĖS KRIŽĘ IŠGYVENUSIEMS ASMENIMS JONIŠKIO RAJONE TEIKIMO
TVARKA**

**I SKYRIUS
PAGALBOS SUAUGUSIAM ASMENIUI TEIKIMO TVARKA**

II SKYRIUS
PAGALBOS VAIKUI, MOKINIUI / PAAUGLIUI TEIKIMO TVARKA

Pastaba. Jei neveikia ši tvarka, telefonu arba el. paštu būtina informuoti Joniškio rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir sveikatos skyriaus vyriausiąjį specialistą (savivaldybės gydytoją).

Paaiškinimai:

PT – pagalbos teikėjas, asmuo, susidūręs su savižudybės grėsme patiriančiu asmeniu.

SSDS – seniūnijos socialinio darbo specialistas, paskirtas savivaldybės socialinių paslaugų įstaigos ar kitos įstaigos, kuriai savivaldybė suteikė įgaliojimus teikti socialines paslaugas šeimoms savivaldybėje, vadovo ar jo įgalioto asmens.

ASPI – asmens sveikatos priežiūros įstaiga.

PSC – viešoji įstaiga Joniškio psichikos sveikatos centras.

PSS – psichikos sveikatos specialistas.

PSPC – viešoji įstaiga Joniškio pirminės sveikatos priežiūros centras.

GMP – viešoji įstaiga Joniškio rajono greitoji medicinos pagalbos stotis.

SPDG – savižudybių prevencijos darbo grupė.

ŠG – šeimos gydytojas.

VSF – Joniškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras.

VTAS – Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

SAM – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija.

Proaktyvi pagalba – pagalba nelaukiant, kol pats žmogus kreipsis, bet jam pačiam tą pagalbą pasiūlant (pirmą mėnesį kas savaitę, vėliau kas mėnesį metus laiko).

* Pagalbos savižudybės grėsme patiriantiems, savižudybės krizę išgyvenantiems ir savižudybės krizę išgyvenusiems asmenims teikimo tvarkos aprašas, patvirtintas sveikatos apsaugos ministro 2018 m. liepos 26 d. įsakymu Nr. 859 „Dėl Pagalbos savižudybės grėsme patiriantiems, savižudybės krizę išgyvenantiems ir savižudybės krizę išgyvenusiems asmenims teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

PATVIRTINTA
Joniškio rajono savivaldybės tarybos
2019 m. kovo 28 d. sprendimu Nr. T-55

(Asmenų ketinusių (mėginusių) žudyti, nusižudžiusių, registro forma)

ASMENŲ, KETINUSIŲ (MĖGINUSIŲ) ŽUDYTIS, NUSIŽUDŽIUSIŲ, REGISTRAS

[illegible]

Priedų pakeitimai:

1 priedas (pagal T-138)

Papildyta priedu:

Nr. [T-138](#), 2022-06-30, paskelbta TAR 2022-07-01, i. k. 2022-14413

2 priedas (pagal T-138)

Papildyta priedu:

Nr. [T-138](#), 2022-06-30, paskelbta TAR 2022-07-01, i. k. 2022-14413

Pakeitimai:

1.
Joniškio rajono savivaldybės taryba, Sprendimas
Nr. [T-138](#), 2022-06-30, paskelbta TAR 2022-07-01, i. k. 2022-14413
Dėl Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2019 m. kovo 28 d. sprendimo Nr. T-55 „Dėl savižudybių prevencijos priemonių Joniškio rajone“ pakeitimo